

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Dato: 31.08.2017
Deres ref: 17/693 SL KAaS/HKT

Høring – forskriftsbestemmelser om ny ordning for skattefavorisert individuell sparing til pensjon

Det vises til høring fra Finansdepartementet «forskriftsbestemmelser om ny ordning for skattefavorisert individuell sparing til pensjon», av 04.07.2017.

Aktuarkonsulenters forum (AKF) synes det er bra at det nå innføres bedre skatteregler for individuell pensjonssparing. Dagens skatteregler har ikke gitt særlige incentiver til pensjonssparing. AKF mener også det er bra at det gis en høyere grense for årlige innskudd enn i dagens regelverk.

AKF mener disse to forholdene, som allerede er vedtatt i Stortinget, kunne være tilstrekkelig med litt tekstendring, jf. f.eks. at grensen for innskudd bør relateres til G og ikke være et fast kronebeløp. Den eksisterende IPS-loven kunne med marginale endringer vært videreført i stedet for en å få nye forskriftsbestemmelser knyttet til skatteloven. En egen lov, som i dag, vil være på linje med de andre lovene knyttet til skattefavorisert pensjonssparing. Videre ville muligheten for livsvarig utbetaling uten videre bestå. Vi savner i den sammenheng grundigere vurdering av effekter av de foreslåtte endringene, jf. «Utredningsinstruksen-Instruks om utredning av statlige tiltak».

Selv om det er vårt primære syn at dagens lov burde vært opprettholdt med små endringer, vil vi gi kommentarer til følgende punkter i Stortingets vedtak og departementets forslag til nye forskriftsbestemmelser:

- Grensen for årlige innskudd
- Opphørsalder for uttak av pensjon
- Alderspensjon før 62 år for særaldersgrenser
- Nye markedsforhold, herunder krav til forsikringselement
- Håndtering av små fripoliser, pensjonskapitalbevis og pensjonsbevis
- Mer tekniske kommentarer til utkastet til regler

Grensen for årlige innskudd

AKF mener det er bra at grensene for innskudd er blitt hevet fra kr 15 000 i årlig innskudd til kr 40 000 i årlige innskudd. Dette tilsvarer om lag 43 prosent av grunnbeløpet i folketrygden,

G. Vi vil påpeke at grensene for innskudd bør følge utviklingen i G, som igjen skal gi et uttrykk for alminnelig lønnsvekst i samfunnet. En grense gitt i prosent av G vil dermed følge lønnsveksten og vi være i tråd med grensene i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven, hybridpensjonsloven og lov om obligatorisk tjenstepensjon (OTP-loven), som også følger G.

AKF mener at årlig grense for innskudd bør være relatert til G, for eksempel 43 prosent av G.

Opphørsalder for uttak av pensjon

Det er foreslått at uttak av pensjon skal utbetales i minst 10 år og minst til 77 år. I tjenstepensjonsloven er tilsvarende grense satt til minst 80 år.

Vi minner om at i forbindelse med behandlingen av tjenstepensjonsloven i Stortinget, står det i Innst. 35 L (2013-2014), punkt 2:

Komiteen har merket seg at lovforslaget legger opp til at tidsavgrensede ytelser skal utbetales i minst ti år, men i alle tilfelle til minst fylte 80 år. Den tilsvarende grensen i innskuddspensjonsloven og foretakspensjonsloven er at ytelsene skal utbetales i minst ti år, men bare til minst fylte 77 år. Komiteen ber departementet vurdere om grensen i innskuddspensjonsloven og foretakspensjonsloven bør heves til 80 år, slik at det blir like regler på dette punktet, og i så fall komme tilbake med et lovforslag om dette.

Vi vil også peke på at det ennå har vært lite diskusjon om de samfunnsøkonomiske konsekvensene av at over en million nordmenn nå har innskuddspensjon som sin tjenstepensjon i tillegg til folketrygden. Alle med slik pensjon kan velge opphørsalder 77 år (dersom uttaket starter senest ved 67 år). Selv om både folketrygden og AFP (som ikke alle får) gir livsvarig utbetaling, vil mange pensjonister i fremtiden kunne oppleve til dels stor pensjonsinntektsnedgang etter 77 år.

Myndighetene kunne derfor valgt en annen angrepsvinkel på det nye pensjonsproduktet og krevet livsvarig utbetaling for å få en skattefordel. Enkelpersoner og/eller yrkesgrupper kan ha ønske om, og behov for, kortere utbetalingsperiode, og et krav om livsvarig utbetaling ville ikke vært et gode for disse. Ut fra det sistnevnte er det bra at det ikke er krav om livsvarig utbetaling i forskriftsutkastet, i så fall måtte formuleringene rundt dette vært vurdert nøye. Men å gå derfra til at det er *forbudt* med livsvarig utbetaling er å gå vel langt.

Opphørsalderen i produktet bør vurderes nærmere. Livsvarig alderspensjon må kunne tilbys.

Alderspensjon før 62 år for særaldersgrenser

AKF mener at pensjon for personer med særaldersgrenser under 62 år er alt for lempelig behandlet i høringsnotatet. Det finnes fremdeles enkelte yrkesgrupper som ikke kan fortsette i sitt arbeid til 62 år. Dette er ikke mange og vi kan ikke se hvorfor ikke de kan få lov å ta ut pensjonen når de går av med pensjon. Det er i høringsnotatet ikke argumentert med hvorfor denne muligheten ikke skal være til stede.

AKF mener at det bør være mulig å ta ut pensjon før 62 år for personer med særaldersgrenser under 62 år.

Nye markedsforhold, herunder krav til forsikringselement

AKF ser som sagt behovet for økt konkurranse på pensjonsområdet. Det foreslåtte produktet vil være lettere å selge enn dagens produkt for andre aktører enn livsforsikringsselskap, noe som kan gi press på kostnadene og lavere pris til kundene.

Samtidig vil vi påpeke at forslaget slik det nå er *kan* gi en endring i markedsforholdene. Kravet om forsikringselement for produkter i livsselskapene følger internasjonal lovgivning. Samtidig er forsikringsselskapene underlagt andre rammebetingelser og krav enn mange av de andre aktørene som nå blir aktuelle.

Også i dag har forsikringsselskapene krav om forsikringselement i sine pensjonsprodukter. Flere forsikringsselskap benytter rentegaranti etter at utbetalingen har startet som et forsikringselement. Vi vil påpeke at krav til forsikringselement også kan tilfredsstilles på andre måter, som for eksempel rett til tilbakebetaling av innskudd ved død, noe som ikke er innenfor skattereglene i dag.

At pensjonsinnretningene i dag i liten grad tilbyr livsvarige pensjoner kan ikke være et argument for å utelate denne muligheten i forskriften, jf. diskusjonen over om at folk lever lenger og kan ha behov for pensjon lenger. Livsvarig pensjon vil innebære dødelighetsarv, som vil være et tilstrekkelig forsikringselement til at livsselskapene kan tilby produktet.

Norge vil etter det vi kjenner til kunne bli det eneste landet i Europa som ikke tillater individuell livsvarig alderspensjon som er skattefavisert. For en del år siden krevde myndighetene endringer i alle eksisterende individuelle skattefaviserte pensjonsavtaler for å få et høyere forsikringselement¹. Nå går myndighetene motsatt vei og krever at det eneste lovlige for alderspensjonen skal være ren sparing.

Vi vil ønske en avklaring på om det virkelig er slik at et produkt i et livsselskap med et forsikringselement, om det så bare er en rentegaranti i utbetalingsperioden, uten videre skal kunne flyttes til for eksempel en bank som ikke kan tilby denne rentegarantien. Dette vil sikre fri flytting mellom tilbyderne. Vi ønsker sikkerhet for at dette vil være mulig, jf. tidligere historikk på dette området med strenge regler for flytting av forsikringer.

AKF mener at det må sikres likere konkurranseforhold for de forskjellige aktørene enn det som ligger i forslaget, og at det må være mulig for forsikringsselskaper å tilby livsvarig pensjon. AKF ønsker også en sikkerhet for at de foreslåtte flyttereglene er forstått riktig, gjerne ved en presisering i forskriften.

¹ Alderspensjon med såkalt «garantert» utbetaling måtte på 1990-tallet endres slik at det ble et skille på alderspensjonen og dødsrisikoen slik at produktet ikke fremsto som uten forsikringselement.

Håndtering av små fripoliser, pensjonskapitalbevis og pensjonsbevis

Det er i høringsnotatet ikke utredet eller nevnt hvordan små fripoliser, pensjonskapitalbevis eller pensjonsbevis skal håndteres. I dag kan disse overføres direkte til en individuell pensjonsordning etter skatteloven, men den loven vil jo opphøre. Det vil fremdeles være behov for å slippe å utstede små fripoliser m.m., og det må gjøres klart hva som skal/kan skje med disse.

AKF ber om en avklaring på håndtering av små fripoliser, pensjonskapitalbevis og pensjonsbevis.

Mer tekniske kommentarer til utkastet til regler

Generelt

Generelt mener vi at det ikke bør innføres uttrykket «pensjonskapitalbevis» i denne loven, siden pensjonskapitalbevis etter denne loven har annen skattemessig behandling enn pensjonskapitalbevis i innskuddspensjonsloven. En avtale om pensjon etter de foreslåtte skattereglene kan ha samme «navn» og rettslige stilling uansett om pensjonen er under oppsparing, med og uten innbetaling for tiden, eller under utbetaling.

Videre foreslår vi nedenfor vesentlige forenklinger i forskriftsteksten når det gjelder årlige innbetalinger og avbrudd og avtaler.

Vi etterlyser muligheten til å benytte en «teknisk rente» som er tillatt etter forskrift til tjenstepensjonsloven. Vi ser at grunnen til at denne regelen ikke er tatt inn her kan være begrensningene i utbetalingstiden, og at teknisk rente derfor ikke kan gjelde her, tilsvarende som for innskuddspensjon. Dersom det åpnes for livsvarig utbetaling, eller at kravet til utbetalingstid øker vesentlig fra 77 år, bør det også vurderes å innføre muligheten for å benytte en teknisk rente ved beregning av årlig pensjon for å sikre en mer jevn utbetalingsprofil enn ellers.

§ 6-47-3 (3)

Her står det at en kan ha avtale om individuell pensjon til pensjon som også omfatter forsikringer som gir rett til uførepensjon eller andre uføreytelser.

Hva som menes med «andre uføreytelser» er høyst uklart og bør ev. presiseres. Ordlyden er hentet fra dagens lov, og det er foreslått en presisering i § 4-47-18 (3), som et ev. bør henvises til.

§ 6-47-3 (1)

Her mangler det at pensjonskapitalen kan være fratrukket kostnader. Vi forutsetter at dette må være mulig, og det bør presiseres.

§ 6-47-4 (2)

Her står det ut utbetalingen skal være *årlig*. Det må være mulig å ha månedlige utbetalinger.

§§ 6-47-6

Vi forutsetter at ordlyden gir mulighet for at det kun er sparedelen av avtalen som flyttes og at forsikringer som nevnt i §§ 2-47-16 til 2-47-20 kan bestå, men ser gjerne at dette eventuelt klargjøres. Som nevnt tidligere stiller vi spørsmål ved om det skal være greit å flytte pensjonskapital med forsikringselement som avkastningsgaranti i utbetalingsperioden eller valgt konvertering til livsvarig ytelse ved utbetaling over sparing uten slike løsninger.

§§ 6-47-9 og 6-47-10

Paragrafene kan forenkles vesentlig ved for eksempel å benytte følgende tekst:

- (1) Kunden skal selv velge størrelse på og tidspunkt for innbetaling til avtalen. Avtalen kan inneholde en betalingsplan som fastsetter hvilke årlige innbetalinger kunden skal foreta og når. Kunden kan fortsette innbetalingen inntil kunden har fylt 75 år.
- (2) Kunden kan når som helst velge å avbryte forsikringer som nevnt i §§ 6-47-16, 6-47.18, 6-47-19 og 6-47-20.

Det er viktig ut kunden selv skal kunne velge når og hvor mye vedkommende ønsker å betale inn. Flere ønsker innbetaling en gang i året de årene de selv ønsker. Det skal ikke være nødvendig å kalle dette et avbrudd, eller at det skal måtte utstedes pensjonskapitalbevis selv om det går noen år mellom hver innbetaling.

§ 6-47-12 (2)

Det behøver etter vår mening ikke utstedes noe nytt dokument, her kalt pensjonskapitalbevis, ved uttak av pensjon. Den kontrakten som er inngått bør kunne gjelde uansett om det er aktiv innbetaling på gang, opphør i innbetalingen eller pensjonen er under utbetaling. Dersom dette leddet i forskriftsteksten strykes, kan også § 6-47-13 utgå.

§ 6-47-14 (1)

Alderspensjonen kan etter forslaget få endret utbetalingsperiode slik at årlig utbetaling er minst 20 prosent av G. Dette er også regelverket i innskuddspensjonsloven. I foretakspensjonsloven og tjenestepensjonsloven er grensen imidlertid 30 prosent av G. Vi mener at grensen med fordel kan være 30 prosent av G også her, for å spare mest mulig kostnader.

§ 6-47-14

Det bør være åpent for de som selger pensjonsproduktet å tilby endringer i pensjonsutbetalingen ut over det som er foreslått i loven. Det bør for eksempel være mulig å stoppe utbetalingen dersom det er ønskelig, og helt uavhengig av arbeidsforhold, tilsvarende som folketrygden. Dermed kan teksten forenkles vesentlig.

Dersom kunden får mulighet til livsvarig pensjon bør mulighetene for å endre utbetalingsperiode begrenses, for at ikke seleksjonsrisikoen skal bli for stor for forsikringsselskapene.

§ 6-47-18 (1)

Her må henvisningen vel være til tjenestepensjonsloven og ikke foretakspensjonsloven, siden reglene for uførepensjon nå ligger i tjenestepensjonsloven.

§ 6-47-18 (2)

Her står det at uførepensjonen skal tilsvare en alderspensjon. Det vil ikke være noen klart definert alderspensjon i disse pensjonsavtalene. Det må derfor settes andre grenser for uførepensjonen, for eksempel de samme grensene som i tjenstepensjonsloven.

§ 6-47-19 (2)

Også her må lovteksten endres slik at etterlattepensjonen ikke avgjøres av en (ukjent) alderspensjon.

Vi vil gjøre oppmerksom på at det ut fra teksten blir tillatt med livsvarig etterlattepensjon, dvs. med dødelighetsarv, som i dag. Vi mener at dette bør være mulig, men vil påpeke at det hanger dårlig sammen med forbudet mot livsvarig alderspensjon som er foreslått.

§ 6-47-20 (4)

Det er uklart om det kan avtales utbetaling i et fast antall år ut over barnets 21 år. Dette bør presiseres i teksten.

§ 6-47-21 (3)

Her bør det henvises til innskuddspensjonsloven, ikke foretakspensjonsloven.

Med vennlig hilsen
Aktuarkonsulenters Forum

Sissel Rødevand
leder